

Aşağıdaki sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet YILMAZ** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

G. Otlu

Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1993 yılında 3 Mayıs gününün “Dünya Basın Özgürlüğü Günü” olarak kutlanması kararı almıştır. Demokrasinin temel unsurlarından olan basın; toplumun haber almasına, bilgilenmesine, hak ve özgürlüklerin gelişmesine önemli katkı sağlamaktadır. Basın organlarının görevini yerine getirmesinin temel şartı basın özgürlüğünün bulunmasıdır. Anayasanın 26. Maddesine göre herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsamaktadır. Anayasanın 28. Maddesinde basının özgür, sansür edilemez olduğu belirtilerek, Devlete basın ve haber alma hürriyetini sağlayacak tedbirleri alma yükümlülüğü vermiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. Maddesinde “ Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar.” Hükmü bulunmaktadır.

Uluslararası sözleşmelere ve yasalara rağmen Türkiye’de basın özgürlüğüne yönelik baskılar giderek artmış, gazetecilik suç sayılmış, basın emekçileri şiddete uğramış, halkın haber alma hakkı gasp edilmiştir. Muhalif basın yayın kuruluşları kapatılmış, mevcut olanlar Basın İlan Kurumu’nun ilan vermeme baskısı, ekran karartma, para cezaları ile karşı karşıya kalmıştır. Medya tekelleşmiş ve 2022 tarihinde kabul edilen Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile sansür yasalaşmıştır. 2023 yılında kanallara yönelik 570 ceza kararı vardır.

Uluslararası Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) örgütünün hazırladığı 2023 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi’nde Türkiye, 180 ülke içerisinde 165’inci sırada yer almaktadır. Raporda; Türkiye’nin “sorunlu” kategoriden “vahim” kategorisine geçtiği, ulusal medyanın yüzde 90’ının hükümet kontrolünde olduğu belirtilmektedir. RSF, 2024 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi’nde ise Türkiye’nin 180 ülke içerisinde 158. sırada olduğunu duyurmuştur.

2002 yılından bu güne en az 894 gazeteci tutuklanmıştır. Dicle Fırat Gazeteciler Derneği verilerine göre şu an 45 gazeteci cezaevinde bulunmaktadır. Birçok gazetecinin görevini yaptıkları için yargılanması devam etmektedir. Mart ayı içerisinde 153 habere erişim engeli getirilmiştir. Halkın haber alma, bilgi edinme, doğruları öğrenme hakkı olan basın özgürlüğü ihlali özellikle Kürt gazeteciler üzerinde yoğun bir şekilde yaşanmaktadır. En son 26 Nisan 2024 tarihinde Mezopotamya Ajansı muhabirleri Esra Solin Dal, Mehmet Aslan ve gazeteci Erdoğan Alayumat görevlerini yaptıkları için çeşitli gerekçelerle tutuklanmışlardır. Esra Solin Dal'ın, Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda çıplak arama işkencesine maruz kaldığı, ilk gün su ve yemek verilmediği iddia edilmektedir.

Yazılı ve görsel basının yanı sıra sosyal medya da hükümetin sansürü altındadır. 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve sonrasında ortaya çıkan bazı düzenlemelerle birlikte Türkiye'de gitgide artan İnternet sansürleri ve erişim engelleme uygulamaları hakkında değerlendirmeleri kapsayan İfade Özgürlüğü Derneği'nin EngelliWeb raporuna göre 2022 yılında 6 bin 528 haber erişime engellenmiş, 5 bin 388 haber yayından çıkartılmıştır.

Bu bağlamda;

- 1-Temel hak ve özgürlüklerden olan ifade özgürlüğü üzerindeki baskıları kaldıracak mısınız?
- 2-Bilgi ve düşünceleri serbest olarak toplayıp, yorum ve eleştiri yaparak çoğaltabilmek ve bunları serbest olarak yayımlayıp dağıtabilmek haklarını içeren basın özgürlüğünü sağlayacak mısınız?
- 3-Gazetecilerin mesleklerini yerine getirirken kolluk güçlerinin şiddet kullanmasını engelleyecek misiniz?
- 4-Görevlerini yapan muhalif gazetecilerin çeşitli iddialarla tutuklanmalarını engelleyecek misiniz?
- 5- Muhalif basın üzerindeki baskıları sonlandırarak mısınız?